MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

Concept aprobat de către Grupul de lucru instituit prin
Ordinul Ministrului Justiției nr. 305 din 02.12.2022,
în cadrul ședinței de lucru din 13.01.2023

CONCEPT
PRIVIND INTRODUCEREA SISTEMULUI PROGRESIV DE EXECUTARE A PEDEPSELOR PRIVATIVE DE LIBERTATE

I. NECESITATEA UNUI SISTEM PROGRESIV DE EXECUTARE A PEDEPSEI

Scopul sistemului penitenciar îl constituie garantarea siguranței societății prin reabilitarea și reintegrarea socială a deținuților. Potrivit Ansamblului de reguli minime pentru tratamentul deținuților (în continuare Regulile Nelson Mandela), scopul și justificarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate sunt, de fapt, de a proteja societatea de infracțiuni și de a reduce recidiva. Acest scop poate fi atins doar dacă timpul aflării persoanei în custodia statului este utilizat în mod eficient pentru a asigura, în măsura posibilă, reintegrarea persoanelor condamnate în societate, astfel încât ele să fie capabile să ducă un mod de viață independent și cinstit, respectând legea[1].

Pentru atingerea scopului dat, sistemul corecțional autohton trebuie să implementeze practicile care și-au dovedit eficacitatea, dar și să respecte angajamentele stabilite în convenții și tratate la care Republica Moldova este parte. Astfel, standardele internaționale și regulile europene referitoare la penitenciare stipulează următoarele principii de bază:

- principiul *individualizării* executării pedepsei presupune luarea în considerare a caracteristicilor personale ale condamnaților, a nevoilor și riscurilor specifice și reflectarea acestora în Planul individual de executare a pedepsei[2];
- principiul *normalității* prevede asigurarea condițiilor de detenție într-un mod cât mai apropiat celor din comunitate[3];
- principiul *responsabilității* sugerează că deținuților trebuie să li se ofere posibilitatea de a exercita o responsabilitate personală în viața cotidiană în cadrul penitenciarului[4];
- principiul *securității și siguranței* recomandă diferențierea între tipuri de risc pe care persoana condamnată le-ar putea prezenta pentru alți condamnați, pentru angajați, pentru ei

[1] Ansamblul de reguli minime ale ONU pentru tratamentul deținuților adoptate prin Rezoluția Adunării Generale din 17 decembrie 2015 (Regulile Nelson Mandela), Regula 4.1
[2] Recomandarea Comitetului de Miniștri către statele membre ale Consiliului Europei privind managementul deținuților condamnați pe viață și la termen lungi, Rec(2003) 23, regula 3. Regulile Nelson Mandela, regula 89(1).
[3] Rec (2003)23, regula 4. Rec (2006)2 – Regulile Europene pentru Penitenciare, regula 5, regula 6. Regulile Nelson Mandela, regula 5, regula 96
[4] Rec (2003)23, regula 5, regula 9

înșiși, pentru comunitate în cazul evadării. Acest principiu sugerează folosirea în mod echilibrat a măsurilor de siguranță statică, procedurală și securitate dinamică[5];
- principiul *progresivității* prevede că Planul individual de executare a pedepsei trebuie să permită mișcarea progresivă a deținuților de la un regim de detenție la altul pentru a permite adaptarea graduală cu traiul în libertate[6].

Legislația Republicii Moldova stabilește, potrivit art. 72 Cod penal și art. 385 Cod de procedură penală, că pedeapsa cu închisoarea se execută în penitenciare: de tip deschis, tip semiînchis și tip închis. Femeile și minorii sunt deținuți în penitenciare separate, iar persoanele care necesită tratament medical sunt deținute în spital penitenciar. Potrivit art. 219 alin. (2) din Codul de executare, în cadrul fiecărui tip de penitenciar există trei regimuri de deținere: inițial, comun și de resocializare. Astfel, luate în ansamblu, în Republica Moldova, există nouă regimuri de executare a pedepsei privative de libertate - trei regimuri diferite pentru trei tipuri de penitenciare diferite. Având în vedere existența penitenciarelor specializate, numărul total al regimurilor se ridică de facto la cincisprezece.

În prezent, regimul inițial reprezintă, de fapt, o perioadă de adaptare inițială care poate dura trei, șase sau nouă luni în funcție de tipul penitenciarului și se execută în spații de tip celulă. Restul populației penitenciare – fie la regim comun sau resocializare, fie în tip închis sau semiînchis, convieţuieşte în spații comunale, adică în dormitoare de tip "baracă", și au libertate de mișcare neîngrădită în interiorul unei zone spațioase.

Cu regret, la nivel de infrastructură, distincția dintre tipul închis și semiînchis, sau dintre regimul comun și resocializare lipsește de facto. La nivel de măsuri aplicate în privința deținuților, legislația execuțional-penală prevede doar drepturi distincte pentru deținuți în funcție de regimul de detenție. Măsurile de resocializare și reintegrare în comunitate sunt aplicate, în mare parte, în ultimele șase luni ale termenului de executare a pedepsei privative de libertate, când condamnatul ar trebui transferat în regimul de resocializare. Unica condiție pentru schimbarea regimului de detenție la moment este executarea unui termen fix din pedeapsă.

Dacă regimurile marchează începutul, mijlocul și sfârșitul executării pedepsei privative de libertate, atunci clasificarea penitenciarelor după tipuri nu face altceva decât să separe deținuții în funcție de termenul pedepsei. În prezent, tipul de penitenciar este prevăzut expres în lege și nu se schimbă pe parcursul executării, după cum urmează:

- în penitenciare de tip deschis execută pedeapsa persoanele condamnate la închisoare pentru infracţiuni săvârşite din imprudenţă;
- în penitenciare de tip semiînchis execută pedeapsa persoanele condamnate la închisoare pentru infracţiuni uşoare, mai puţin grave şi grave, săvârşite cu intenţie[7];
- în penitenciare de tip închis execută pedeapsa persoanele condamnate la închisoare pentru infracţiuni deosebit de grave şi excepţional de grave[8];

---

[5] Rec (2003)23, regula 6. Rec (2006)2 – Regulile Europene pentru Penitenciare, regulile 51 -53. Regulile Nelson Mandela, regula 89(2). Manualul UNODC cu privire la Managementul deținuților cu risc ridicat (Management of High-Risk Prisoners), capitolul 5.

[6] Recomandarea Rec(2003) 23, regula 8, în mod special relevantă în cazul condamnaților pe viață, condamnaților periculoși, și a celor care execută termene lungi.

[7] Cod penal, art. 16, alin. (2) Infracţiuni uşoare se consideră faptele pentru care legea penală prevede în calitate de pedeapsă maximă pedeapsa închisorii pe un termen de pînă la 2 ani inclusiv; alin. (3) Infracţiuni mai puţin grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen de pînă la 5 ani inclusiv; alin. (4) Infracţiuni grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen de pînă la 12 ani inclusiv;

[8] Cod penal, art. 16 , alin (5) Infracţiuni deosebit de grave se consideră infracţiunile săvârşite cu intenţie pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen ce depăşeşte 12 ani. Iar alin. (6)

- persoanele care nu au atins vârsta de 18 ani execută pedeapsa cu închisoare în centrele de detenţie pentru minori şi tineri, ținându-se cont de personalitatea condamnatului, antecedentele penale şi gradul prejudiciabil al infracţiunii săvârşite;
- femeile condamnate execută pedeapsa închisorii în penitenciare pentru femei.

Deși Codul penal prevede în art. 72 alin. (7) că „*Schimbarea categoriei penitenciarului se efectuează de către instanţa de judecată în corespundere cu legislaţia*”, în realitate această prevedere nu s-a aplicat și nu există norme care ar clarifica situațiile când schimbarea categoriei penitenciarului ar fi necesară, cu excepția cazurilor de umanizare a politicii penale prin diminuarea termenelor de pedeapsă sau ușurarea în alt mod a situației personalelor care au comis infracțiuni. Potrivit art. 385 alin. (1) pct. 9) din Codul de procedură penală, tipul instituției în care urmează a fi executată pedeapsa este stabilit prin hotărârea instanței de judecată. Criteriile de bază pentru stabilirea tipului penitenciarului sunt durata pedepsei privative de libertate, minoratul și sexul. Pe când, atitudinea, comportamentul și profilul socio-psihologic al condamnatului, natura infracțiunii – comisă cu sau fără violență, nu sunt criterii luate în considerație.

Astfel, **legea penală limitează individualizarea modului de executare a pedepsei privative de libertate, nu permite clasificarea deținuților în funcție de nivelul de risc și nu prevede revizuirea tipului de regim (nivelului de siguranță) stabilit inițial, corespunzător progresului persoanei condamnate în schimbarea comportamentului infracțional.**

Politica și practica execuțional-penală actuală generează trei probleme mari:

- încălcarea principiilor descrise mai sus și a multor altor reguli privind tratamentul deținuților, ce rezultă din instrumentele internaționale ale drepturilor omului;
- nevalorificarea rolului angajaților în procesul de executare, deși personalul penitenciar cunoaște cel mai bine riscurile și nevoile condamnaților, deoarece interacționează cu ei zilnic și poate să evalueze rezultatul anumitor intervenții, sau să utilizeze regimurile pentru motivarea condamnaților;
- mișcarea liberă în spații largi a unui număr mare de deținuți reprezintă un teren fertil pentru promovarea și perpetuarea subculturii criminale moștenite din perioada sovietică, deoarece fără o clasificare și separare a condamnaților după nivelul și tipul de risc, grupările criminale din penitenciare își mențin puterea de a acționa colectiv, și de a organiza dezordini în masă.

Practica și recomandările internaționale, însă, prevăd că nivelul de securitate în care urmează a fi plasat deținutul trebuie să fie stabilit de către angajații din sistemul penitenciar în baza evaluării gradului de risc pe care deținutul îl prezintă pentru societate[9]. În raportul său către Guvernul Republicii Moldova, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (în continuare - CPT) a specificat că autoritatea judecătorească trebuie să stabilească durata corespunzătoare a pedepsei pentru o anumită infracțiune, iar angajații sistemului penitenciar trebuie să fie responsabili pentru determinarea regimului de detenție în baza criteriilor oficial aprobate și a evaluărilor individuale ale deținuților[10].

Consiliul Europei (în continuare - CoE) menționează că, în țările care au moștenit filosofia penală sovietică, persistă tendința de a aplica pedeapsa cu închisoarea mai frecvent și pentru termene mai

---

Infracţiuni excepţional de grave se consideră infracţiunile săvârşite cu intenţie pentru care legea penală prevede detenţiune pe viaţă.

[9] Recomandarea Rec(2006)2, Regula 51

[10] Raportul către Guvernul Republicii Moldova privind vizita efectuată în Republica Moldova de către CPT din 14-25 septembrie 2015, recomandarea 47 din Raport.

îndelungate decât în țările din Europa de Vest[11]. Conform definiției oferite în Recomandarea Comitetului de Miniștri către statele membre Rec (2003)23 cu privire la managementul deținuților condamnați pe viață și la termene lungi, pedepsele ce constituie sau depășesc cinci ani pot fi considerate lungi[12]. Astfel, în Republica Moldova, din 5417 condamnați aflați în detenție, 3922 sau **72,4% ispășesc un termen lung de pedeapsă** conform situației din 1 aprilie 2022[13]. Cu cât mai lung este termenul de pedeapsă, cu atât mai mari sunt costurile financiare și efortul administrației penitenciare de a resocializa persoana condamnată, având în vedere detrimentul cauzat de instituționalizarea îndelungată.

În comparație cu țările CoE, durata medie de încarcerare în Moldova este cea mai lungă, doar Azerbaidjan și Portugalia ne depășesc nesemnificativ[14]. Drept consecință, rata populației penitenciare *per capita* este de două ori mai mare decât media între țările CoE. În Republica Moldova numărul total de deținuți la 100 000 de locuitori a constituit 208 în 2022[15], iar media ratei populației penitenciare între țările CoE a constituit 110 deținuți. Având în vedere perioadele lungi de aflare în detenție și rata scăzută de încadrare în activități social-utile (care nu a depășit 15% în ultimul deceniu), rezultă că, în mare măsură, scopul pedepsei penale nu se realizează. Altfel spus, Republica Moldova are o politică penală severă, retributivă și un sistem de executare rigid și neindividualizat.

În aceste condiții, Ministerul Justiției intenționează să umanizeze politica penală prin promovarea alternativelor la detenție, pe de o parte și să contribuie la eficientizarea sistemului de executare și reintegrare socială a persoanelor condamnate, pe de altă parte.

Introducerea regimurilor progresive reprezintă un instrument eficient atât pentru asigurarea individualizării executării pedepsei privative de libertate și reintegrării treptate a deținuților în societate, cât și pentru soluționarea problemei suprapopulării penitenciarelor. În anul 2022, doar **1% din deținuți (cca 60 persoane)** au executat pedeapsa în **penitenciar de tip deschis**. Pentru comparație, în România, ponderea deținuților în cele patru regimuri este distribuită egal. În Suedia, 24% din deținuți ispășesc pedeapsa în regim deschis. Odată cu implementarea regimurilor progresive, ponderea condamnaților aflați în regimul deschis se anticipează că va crește, deoarece sistemul progresiv va permite condamnaților la termene lungi să tranziteze gradual către traiul în libertate. În același timp, un sistem progresiv de executare a pedepselor privative de libertate va permite realizarea principiilor fundamentale de executare a pedepselor potrivit cărora sistemul penitenciar nu trebuie să agraveze suferința inerentă privării de libertate, care reprezintă o pedeapsă în sine[16], iar restricțiile aplicate persoanelor private de libertate trebuie să fie minim necesare și proporționale obiectivului legitim pentru care au fost impuse[17].

---

[11] Studiu CoE, Răspunsul Justiției Penale la Suprapopularea Penitenciară, 2016, p. 253 [Criminal Justice Responses to Prison Overcrowding in Eastern Partnership Countries, Compilation of the Reports on Study carried in Armenia, Georgia, Moldova and Ukraine]

[12] Recomandarea Rec(2003) 23, punctul 1

[13] http://penitenciar.gov.md/ro/statistica

[14] Sursa: Raportului Statistic Anual (SPACE I)al CoE, https://wp.unil.ch/space/space-i/annual-reports/ . Indicatorul duratei medii de aflare în detenție se calculează după următoarea formulă: Număr (stoc) la 31 ianuarie împărțit la număr (flux) de intrări într-un an, înmulțit la 12 luni. Valoarea medie a acestui indicator între 47 țări ale CoE este de 12.4 luni, recordul maxim îl deține Azerbadjan cu 34.6 luni, iar Moldova este foarte aproape de valoarea maximă, cu o durată medie de încarcerare de 30.5 luni.

[15] Conform World Prison Brief rata populației penitenciare este de 181 deținuți la 100 mii locuitori, în baza unei populații naționale estimate la 3.53 milioane (conform Eurostat) http://www.prisonstudies.org/country/moldova-republic

[16] Regulile Nelson Mandela, Regula 3

[17] Rec(2006)2, Regula 3

În retrospectivă, în scopul asigurării continuității procesului de reformare a sectorului justiției, în cadrul Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 a fost stabilită acțiunea 6.5.8, pct. 2 - *Crearea mecanismului de planificare individuală a executării pedepsei*. Suplimentar, prin Hotărârea Guvernului nr. 1462 din 30.12.2016, a fost aprobată Strategia de dezvoltare a sistemului penitenciar pentru anii 2016-2020 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia. Unul dintre obiectivele Strategiei era *instituirea sistemului progresiv de executare a pedepsei*. Astfel, la data de 01.12.2016, grupul de lucru privind revizuirea legislației, regulamentelor și procedurilor a demarat elaborarea prezentului concept și a modificărilor legislației execuțional-penale. La data de 27.02.2017, conceptul instituirii sistemului progresiv de executare a pedepsei a fost prezentat conducerii Ministerului Justiției, iar grupul de lucru a continuat să lucreze asupra unui proiect de modificare a Codului de executare și altor acte legislative. Proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative în vederea introducerii sistemului progresiv de executare a pedepselor penale privative de libertate a fost analizat de către experți contractați de către CoE în 2019 și, ulterior, în 2021, în cadrul Programului CoE „Promovarea unui sistem de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului în Republica Moldova", finanțat de către Regatul Norvegiei.

În prezent, **Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției** pentru anii 2022-2025, aprobată prin Legea nr. 211/2021, prevede la obiectivul specific 2.1.5. *„Îmbunătățirea mecanismelor de executare a pedepselor penale și a condițiilor de detenție"*. În Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei, una dintre acțiunile aferente realizării acestui obiectiv specific presupune *„Instituirea și implementarea sistemului progresiv de executare a pedepselor penale"*. Pentru realizarea acestui obiectiv, Ministerul Justiției se bucură în continuare de susținerea partenerilor de dezvoltare și a societății civile[18].

În contextul ideilor expuse, în pofida faptului că în perioada anilor 2016–2020 au fost realizate anumite progrese, totuși, se înregistrează restanțe la capitolul dezvoltării capacităților operaționale ale sistemului administrației penitenciare. Mai mult decât atât, conform constatărilor mecanismelor naționale și internaționale de monitorizare, care au în vizor sistemul de detenție, mecanismul instituțional de evaluare și planificare a executării pedepsei privative de libertate rămâne a fi subdezvoltat. Iată de ce, instituirea și implementarea sistemului progresiv de executare a pedepselor privative de libertate, cu schimbarea accentului de pe o politică punitivă pe una de resocializare, precum și sporirea siguranței în instituțiile penitenciare, constituie o reformă prioritară și presupune transformarea substanțială a modului de funcționare a sistemului penitenciar.

II. ABORDAREA CONCEPTUALĂ A NOULUI MODEL DE EXECUTARE

Regimul de detenție reprezintă totalitatea regulilor, drepturilor, obligațiilor, activităților și măsurilor aplicabile, ce au drept scop garantarea siguranței și ordinii în penitenciar, precum și prevenirea recidivei. În prezent, noțiunea de regim are un sens îngust – se referă mai mult la respectarea programului zilei și a ordinii din penitenciar, reflectând o abordare pasivă și punitivă a executării. Conceptul modern de regim include totalitatea activităților desfășurate în detenție, precum munca, formarea profesională sau vocațională, educația, programele de schimbare a comportamentului infracțional, consilierea, terapiile de grup, educația fizică, îndrumarea religioasă sau spirituală, activitățile sociale și culturale și pregătirea pentru liberare[19].

---

[18] Programului CoE *Consolidarea reformelor din sistemul penitenciar, de probațiune și de îngrijire a sănătății în instituțiile de tip închis din Republica Moldova*, https://rm.coe.int/leaflet-spprh-moldova-bil/1680a25ab2

[19] Ghidul UNODC de Evaluare a Justiției Penale, Măsuri custodiale și non-custodiale, reintegrarea socială [Custodial and Non-custodial Measures, Social Reintegration, Criminal Justice Assessment Toolkit], New York, 2006, p. 18

Regimurile progresive de executare a pedepsei privative de libertate reprezintă un sistem și mod de organizare a procesului de executare a pedepsei închisorii, care se bazează pe individualizarea măsurilor de siguranță și reeducare, ajustarea acestora conform progresului sau regresului demonstrat de persoana condamnată în schimbarea comportamentului infracțional, adaptarea graduală la traiul în libertate prin responsabilizare și oferirea unui nivel tot mai mare de autonomie cu cât persoana avansează în executarea pedepsei.

Un proces de executare individualizat și progresiv include următoarele etape:

I. Evaluarea condamnatului imediat după încarcerare:
   - Stabilirea nivelului de risc și identificarea nevoilor criminogene[20];
   - Recomandarea nivelului de siguranţă şi a intervenţiilor de corijare;

II. Întocmirea Planului individual de executare a pedepsei:
   - Indicarea regimului de executare potrivit;
   - Programe/măsuri obligatorii şi opţionale;
   - Asigurarea unui echilibru între cerinţele de securitate şi nevoile de reintegrare;

III. Evaluarea anuală a progresului:
   - Ajustarea unor activități din Planul individual de executare a pedepsei;
   - Recomandarea schimbării, la necesitate, a regimului de executare;

IV. Schimbarea progresivă/regresivă a regimului de executare:
   - Progresiv - transferul la un regim de executare mai puțin strict;
   - Regresiv - transferul într-un regim de executare mai strict;
   - Ajustarea Planului individual de executare a pedepsei la noile cerințe de regim;

V. Pregătirea de liberare, reinserția progresivă în comunitate:
   - Evaluarea gradului de realizare a Planului individual de executare a pedepsei și a modului în care condamnatul a respectat condițiile de deplasare/aflare în comunitate;
   - Acomodarea graduală a condamnaților cu traiul în libertate prin acordarea deplasărilor de scurtă durată în afara penitenciarului și transferul în regim deschis;
   - În momentul eliberării, condamnatul trebuie să aibă, în mod ideal, loc de trai, loc de muncă şi un plan de reinserţie socială.

Se propune comasarea noțiunii de *tip de penitenciar închis, semiînchis*, *deschis* cu noțiunea de *regim de executare*. Astfel, în sistemul penitenciar categoriile instituțiilor penitenciare vor fi:

- casă de arest[21];
- penitenciar;
- penitenciar pentru femei;
- centru de detenție pentru minori și tineri;
- centru de reintegrare (casă de tranziție[22]).

---

[20] În contextul penitenciar, noțiunea de nevoi au un dublu sens. Pe de o parte vorbim de nevoi de bază, generale, care ar trebui asigurate pe baza principiilor fundamentale ale drepturilor omului, pe de altă parte vorbim de nevoi criminogene, sau motivațiile care au determinat persoana să comită infracțiuni. Nevoile criminogene mai sunt cunoscute și ca factori de risc dinamici (asupra cărora se poate interveni).

[21] Conform dispozițiilor finale ale Legii 300/2017, art. 96 alin. (3), *Pînă la modificarea legislației de executare și crearea caselor de arest se admite funcționarea izolatoarelor de urmărire penală și utilizarea denumirii respective în condițiile în care acestea exercită atribuțiile caselor de arest*. Prin urmare, proiectul de modificare va unifica terminologia folosită și se va opta pentru noțiunea de casă de arest.

[22] In engleză: Halfway House, tradus *ad literam* înseamnă casa de la jumatatea drumului. Acesta reprezintă o locuință foarte asemănătoare cu cele din libertate (unde condamnatul plătește chiria și serviciile comunale, își cumpără produse și gătește singur mancarea, etc). Centrul ar putea fi gestionat în comun de ANP, Inspectoratul Național de Probațiune (INP) și organizații din societatea civilă.

Regimurile de executare a pedepsei privative de libertate se vor diferenția prin restricțiile impuse, măsurile de siguranță aplicabile, activitățile eligibile, gradul de autonomie și responsabilizare a condamnatului, libertatea de deplasare în interior și în afara instituției penitenciare, contactul cu lumea exterioară și altele. Va fi luat în considerație principiul, potrivit căruia, privarea de libertate este o pedeapsă în sine, de aceea regimul aplicat persoanelor condamnate nu va agrava suferința inerentă detenției[23].

Regimurile de executare propuse sunt următoarele:

a) regim închis;
b) regim semiînchis;
c) regim deschis.

Regimul închis presupune deținerea persoanei condamnate în condiții stricte de siguranță. Orice ieșire din celulă sau participare la activități trebuie autorizată, supravegheată și monitorizată de către personalul penitenciar. Deplasarea în interiorul penitenciarului este limitată la perimetrul păzit și are loc întotdeauna cu însoțirea unui angajat. Deplasarea în afara penitenciarului poate fi autorizată în condiții speciale/extraordinare și se desfășoară cu pază și escortă. Participarea la activități de grup și socializarea în comun cu alți deținuți se permite în baza unei evaluări individuale a riscurilor și nevoilor. Acest regim se va aplica inițial condamnaților periculoși[24], care prezintă riscuri de comitere a actelor de violență, nesupunere, pericol pentru personal, pentru alți deținuți și vizitatori. În acest regim vor fi transferați liderii lumii interlope și condamnații care impun sau promovează subcultura criminală. La regim închis, primirea coletelor va putea fi interzisă, sau limitată drastic. Acest tip de regim nu se va aplica față de femeile gravide sau mamele cu copii de până la 3 ani, condamnații cu vârsta de peste 65 ani și condamnații cu dizabilități locomotorii severe. În regimul închis pot fi create sectoare cu nivele diferențiate de securitate în modul stabilit de către ANP. Totuși, recurgerea la măsuri ridicate de siguranță urmează să fie dispusă și autorizată doar în condiții excepționale[25]. Oricare restrângeri a unor drepturi aplicate în interiorul regimului închis trebuie să fie proporționale scopului urmărit, iar administrația trebuie să stabilească în mod cuvenit periculozitatea[26].

Regimul semiînchis presupune deținerea persoanei condamnate în condiții moderate de siguranță. Condamnații au libertate de mișcare în interiorul penitenciarului în scop de muncă, studii sau participare în programe. Participarea la activități conform Planului individual de executare a pedepsei constituie o condiție obligatorie de aflare în acest regim. Regimul semiînchis le va oferi persoanelor private de libertate posibilitatea de a se deplasa neînsoțite în interiorul penitenciarului, în limitele stabilite de administrația penitenciarului. Ieșirile în afara penitenciarului se vor autoriza

---

[23] Recomandarea Rec(2006)2, Regula 102.2

[24] Potrivit Recomandării CM/Rec(2014)3 al Comitetului de miniștri către statele membre privind infractori periculoși, un infractor periculos este persoana care a fost condamnată pentru infracțiuni foarte grave cu caracter sexual sau violent împotriva persoanelor și în cazul căreia există o probabilitate mare de săvârșire repetată a infracțiunilor foarte grave cu caracter sexual sau violent împotriva persoanelor.

[25] Recomandarea Rec(2006)2, Regula 53.1.

[26] Pentru combaterea crimei organizate, unele țări precum Italia, au instituit regimuri speciale de înaltă siguranță, ceea ce a generat îndreptarea mai multor cauze la CEDO. În *Enea împotriva Italiei* (MC), 2009, pct. 60-67, Curtea a considerat că restrângerile aplicate ca urmare a regimului special de executare a pedepsei erau necesare pentru a-l împiedica pe reclamant, care reprezenta un pericol pentru societate, să păstreze legătura cu organizația infracțională din care făcea parte. În acest context, Curtea a considerat că, având în vedere natura specifică a fenomenului criminalității organizate, în special de tip mafiot, și faptul că vizitele de familie au servit frecvent ca mijloc de transmitere de ordine și instrucțiuni către exterior, restricțiile – desigur substanțiale – aplicate vizitelor și controalele aferente nu pot fi considerate disproporționate în raport cu scopurile legitime urmărite în temeiul art. 8 din Convenție [*Enea împotriva Italiei* (MC), 2009, pct. 126, cu trimiteri suplimentare].

gradual: inițial pentru câteva ore, cu însoțire sau escortă, la necesitate cu supraveghere electronică; ulterior, până la o zi întreagă, și fără însoțire. Acest regim se va aplica persoanelor condamnate care nu prezintă un risc iminent pentru siguranța angajaților penitenciarului, a altor condamnați și a vizitatorilor, precum și persoanelor condamnate care sunt încadrate în deservirea gospodărească a penitenciarului sau care muncesc la întreprinderi.

Regimul deschis presupune deținerea persoanei condamnate în condiții minime de supraveghere. Acest regim se bazează pe disciplina liber consimţită, pe sentimentul de responsabilitate al condamnatului și folosirea cu bună-credinţă a libertăţilor și încrederii oferite. Participarea la activități este obligatorie și necesită o monitorizare limitată. Condamnații care execută pedeapsa în acest regim vor avea posibilitatea să muncească sau să studieze în comunitate, cu sau fără supravegherea personalului penitenciar. Regimul deschis se va aplica persoanelor condamnate care nu prezintă risc pentru siguranța publică, luând în considerare principiul, conform căruia, regimul de detenție nu trebuie să fie mai strict decât necesar, iar măsurile de siguranță proporționale riscului pe care îl prezintă persoana. Persoanele aflate în regim deschis vor avea acces controlat la internet și telefon mobil.

Comunitatea terapeutică va reprezenta un sector separat, care poate accepta condamnați din oricare regim. Totuși, administrația penitenciarului va lua în calcul separarea condamnaților care au libertate de mișcare doar în perimetrul păzit, de condamnații ce au libertate de mișcare în afara penitenciarului. Selectarea și acceptarea în comunitate se decide de către conducătorul (șeful) sectorului de tip comunitate terapeutică. Parcurgerea programului de reabilitare în comunitate poate fi recomandată de psiholog și constituie o etapă importantă din planul individual de executare a pedepsei. După parcurgerea cu succes a programului de reabilitare în comunitate, condamnatul fie va fi propus pentru liberare condiționată (dacă a executat fracția minimă), fie va fi transferat în sectoare distincte (drug-free units) unde angajații sunt instruiți cum să lucreze cu persoanele aflate în etapa post-reabilitare pentru a menține progresul atins de condamnat.

Centru de Reintegrare (casă de tranziție) reprezintă o locuință de tip rezidențial pentru un grup mic sau moderat de persoane. Aflarea în acest centru este temporară, de regulă până la maxim 1 an. Transferul în centru de reintegrare se recomandă atunci când:
- condamnatul mai are 6 luni până la eliberare și nu a parcurs regimul deschis;
- condamnatul a fost eliberat condiționat, dar nu are un loc de trai sau loc de muncă;
- condamnatul a fost eliberat la sfârșit de termen și a semnat acordul de asistență post-detenție cu probațiunea (INP).

Regimul de executare se va stabili inițial în baza criteriilor și condițiilor similare reflectate în legislația actuală. Noutatea propusă este introducerea unei fracții minime obligatorii de executare în regimul stabilit inițial și instituirea unei unități de evaluare a riscului și planificare a pedepsei.

Astfel, se propune plasarea inițială în regim, pentru **prima cincime** din termenul de pedeapsă, după cum urmează:

- în regimul deschis sunt plasate inițial persoanele condamnate la închisoare pentru un termen ce nu depășește 2 ani sau care au comis infracțiuni din imprudență;
- în regimul semiînchis sunt plasate inițial persoanele condamnate la închisoare pentru un termen de la 2 la 5 ani;
- în regimul închis sunt plasate inițial toate persoanele condamnate la închisoare pentru un termen mai mare de 5 ani, cu excepția cazurilor când Unitatea de evaluare a riscului și planificare a pedepsei recomandă plasarea în regimul semiînchis;

După rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la pedeapsa închisorii, Administrația Națională a Penitenciarelor (în continuare ANP) va repartiza persoanele condamnate la închisoare în regim de tip deschis și semiînchis conform criteriului proximității față de locul de trai. În cazul regimului închis destinat persoanelor condamnate la termene lungi, Unitatea de evaluare a riscului și planificare a pedepsei va recomanda repartizarea într-un anumit penitenciar după evaluarea riscului.

În conformitate cu Regula 51 din Recomandarea Comitetului de Miniștri al Statelor Membre ale CoE referitoare la **Regulile Europene pentru Penitenciare** Rec (2006)2: „*Imediat după depunere, fiecare deţinut va fi evaluat pentru a se stabili:* ***a.*** *riscul pe care l-ar reprezenta pentru comunitate, în eventualitatea unei evadări;* ***b.*** *riscul de tentativă de evadare pe cont propriu sau cu ajutorul unor complici din exterior. Fiecare deţinut va fi supus imediat unui regim de siguranţă corespunzător riscului identificat*". În același timp, Regula 52 din Rec(2006)2 prevede că *„Imediat după depunere, deţinuţii vor fi evaluaţi pentru a se stabili dacă reprezintă un risc pentru siguranţa celorlalţi deţinuţi, a personalului din penitenciare, a vizitatorilor sau chiar pentru ei înşişi".*

Altfel spus, în context penitenciar, evaluarea inițială trebuie să facă distincție între tipuri de risc[27]:

- riscul de evadare: probabilitatea unei persoane aflate în custodia penitenciarului de a părăsi fără permisiune perimetrele care i-au fost atribuite;
- riscul de violență: probabilitatea unei persoane de a comite acte de agresiune față de alte persoane;
- riscul de auto-vătămare: probabilitatea unei persoane de a comite acte de agresiune față de propria persoană;
- alte riscuri: probabilitatea de a comite anumite tipuri de infracțiuni (de ex. sexuale, terorism) sau de a vătăma anumite categorii de persoane (de ex. copii, membrii familiei).

Importanța efectuării unei evaluări adecvate a riscurilor a tuturor deținuților pe motive de siguranță și securitate a fost subliniată printr-o constatare a Curții Europene a Drepturilor Omului (a se vedea *Edwards c. Marii Britanii*, Nr. 46477/99, hotărârea din 14/03/2002), în care Curtea a constatat că a existat o încălcare a dreptului la viață în ceea ce privește un deținut prevenit care a fost lovit până la moarte în celula sa de colegul său de celulă.

Pentru realizarea acestor recomandări se propune instituirea unei **Unități de evaluare a riscului și planificare a pedepsei** (în continuare „unitatea de evaluare"). Unitatea de evaluare va fi dislocată la nivelul caselor de arest/izolatoarelor de urmărire penală (nord, centru, sud), dar se va subordona administrativ și decizional Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În componența unității vor intra specialiști cu diferite pregătiri și formări (predominant psihologi și psihiatri). La necesitate, unitatea de evaluare va putea contracta servicii specializate de la experți externi sau internaționali (mai ales atunci când în unitatea de evaluare lipsește un asemenea specialist). Personalul unității va fi instruit, supervizat și certificat de către ANP în utilizarea instrumentelor de evaluare a riscului, validate științific la nivel internațional. Componența unității, calificarea specialiștilor, precum și procedura de certificare în utilizarea anumitor instrumente de evaluare se vor stabili de către Ministerul Justiției.

Unitatea de evaluare va avea la dispoziție 30 de zile pentru efectuarea evaluării riscurilor. Anticipăm că un număr de 10-15 specialiști vor putea procesa fluxul de persoane ce necesită evaluare. Conform Raportului statistic privind pedepsele și alte măsuri aplicate persoanelor fizice al Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești, din total 3592 pedepse și măsuri aplicate de către instanțele

[27] Pentru detalii, a se vedea Raportul de validare: Instrument de evaluare a riscurilor și nevoilor în unitățile penitenciare din România, Ana Maria Szabo și Bogdan Voicu, 2019

de judecată în anul 2021, 735 persoane au fost condamnate la un termen sub 2 ani, 1759 persoane au fost condamnate la un termen între 2 și 5 ani, 894 – la un termen între 5 și 12 ani, 204 persoane la un termen mai mare de 12 ani, iar 12 persoane la detențiune pe viață.

Unitatea de evaluare va avea următoarele **competențe**:

- Evaluarea inițială a riscului persoanelor condamnate la termene lungi (mai mari de 5 ani);
- Identificarea nevoilor criminogene și recomandarea măsurilor de intervenție ce urmează a fi incluse în Planul individual de executare a pedepsei, inclusiv recomandarea penitenciarului în care urmează a fi repartizată persoana condamnată la termene lungi;
- Evaluarea inițială riscului și evaluarea pentru schimbarea regimului în cazul condamnaților la detențiunea pe viață;
- Verificarea, la necesitate, a calității evaluărilor de risc efectuate de către psihologii instituțiilor penitenciare și organizarea instruirilor de perfecționare a personalului specializat în efectuarea evaluărilor de risc.

La nivelul fiecărui penitenciar se va institui **comisia de schimbare a regimului**. După executarea pedepsei în regimul stabilit inițial, comisia de schimbare a regimului va examina dacă condamnatul este pregătit și eligibil pentru transferul într-un regim mai puțin restrictiv. Criteriile care urmează a fi luate în calcul la schimbarea progresivă a regimului sunt:

- gradul de risc;
- nevoile criminogene;
- conduita pe parcursul executării pedepselor penale anterioare;
- disponibilitatea de a participa la activități;
- progresul în realizarea măsurilor stabilite inițial în Planul de executare a pedepsei;
- atitudinea față de infracțiunea săvârșită;
- vârsta;
- starea sănătății și necesitățile de tratament (ex. tratarea adicțiilor).

Schimbarea regresivă a regimului poate avea loc oricând, în baza deciziei comisiei de schimbare a regimului. În cazul încălcării condițiilor de aflare în regim deschis, comisia de schimbare a regimului și administrația penitenciarului poate dispune transferul regresiv în regimul imediat următor, adică semiînchis (în funcție de gravitatea abaterii), sau transfer în regim închis în cazul când este bănuit de comiterea unei infracțiuni sau contravenții. Persoanele condamnate care au regresat în regim urmează a fi evaluate anual în vederea schimbării regimului de executare a pedepsei privative de libertate. Evaluarea progresului în realizarea programului individual de executare reprezintă instrumentul esențial de fundamentare a deciziei de schimbare a regimului.
Decizia de schimbare a regimului de executare a pedepsei luată de comisia instituită la nivelul penitenciarului va putea fi **contestată** în conformitate cu art. 473 din Codul de procedură penală, în termen de 15 zile din momentul aducerii la cunoștință. Contestarea deciziei nu suspendă executarea acesteia. În acest context, lista chestiunilor care urmează a fi soluționate de către instanță la executarea pedepsei privative de libertate, prevăzută la art. 469 alin. (1) din Codul de procedură penală, trebuie să fie completată cu soluționarea contestațiilor privind schimbarea regimului de executare a pedepsei.

Femeilor condamnate le vor fi aplicate regimurile de executare a pedepsei în condițiile generale stabilite pentru celelalte categorii de deținuți. Particularitățile deținerii femeilor în penitenciar vor rezida în asigurarea femeilor gravide cu condițiile necesare pentru îngrijire înainte și după naștere, precum și în acordarea posibilității de a beneficia de serviciile spitalelor din comunitate. Cu consimțământul în scris al mamei și cu acordul autorității tutelare, la împlinirea vârstei de 3 ani copilul se va da în îngrijire persoanelor indicate de femeia condamnată sau instituției specializate pentru minori. La cererea femeii condamnate, administrația penitenciarului va putea prelungi cu cel

mult un an aflarea copilului împreună cu mama. Femeile gravide și mamele care alăptează vor fi asigurate cu o rație alimentară suplimentară. Femeilor gravide și celor care au în îngrijire copii nu li se vor aplica sancțiuni disciplinare ce presupun izolare. Mamele cu copii în detenție, care vor executa pedeapsa în regim semiînchis și deschis, se vor putea deplasa în comunitate pentru a duce copilul la grădiniță/creșă.

Minorii vor ispăși pedepsele privative de libertate în centre de detenție pentru minori și tineri[28]. Particularitățile prevăzute pentru minori vor ține, în mare parte, de garantarea accesului la educație și dezvoltarea de abilități, precum și asigurarea unei rații alimentare suplimentare. Minorii vor beneficia de dreptul la educație indiferent de regimul în care sunt plasați. Deținuții minori, aflați la regim semiînchis, vor putea fi însoțiți pentru deplasarea la școala din comunitate, iar minorii aflați în regim deschis se vor deplasa de sine stătător la școala din comunitate. La împlinirea vârstei de 18 ani, comisia de schimbare a regimului va examina oportunitatea executării în continuare de către minor a pedepsei în centrul de detenție pentru minori până la împlinirea vârstei de 21 de ani. Potrivit recomandărilor internaționale, minorii care ating majoratul și tinerii judecați ca minori trebuie să fie plasați în instituții pentru infractori minori sau în instituții specializate pentru tineri, cu excepția cazurilor când reintegrarea lor socială poate fi asigurată mai eficient în instituțiile pentru adulți[29].

Condamnaților la detențiune pe viață li se vor aplica regimurile de executare a pedepsei în condițiile generale stabilite pentru celelalte categorii de condamnați. O astfel de abordare se bazează pe Recomandarea Rec (2003)23, regula 7, potrivit căreia „*Trebuie să fie examinată posibilitatea de a nu separa deținuții pe viață și alți condamnați la termene lungi doar în baza sentinței pronunțate în privința lor (principiul nesegregării)*”[30]. Mai mult, regula 8 a aceleiași recomandări prevede că „*Planificarea individuală a gestionării pedepselor cu detențiune pe viață sau a pedepselor cu termen lung trebuie să aibă drept scop asigurarea mișcării progresive a deținutului prin sistemul penitenciar (principiul progresivității)*”[31].
Persoanele condamnate la detențiune pe viață vor fi plasate inițial în regim închis pentru o perioadă de 6 ani, iar decizia de repartizare în penitenciar va fi luată de către ANP în baza evaluării gradului de risc și Planului individual de executare a pedepsei. Evaluarea condamnatului în vederea schimbării regimului de detenție în unul mai permisiv se va desfășura de către unitatea de evaluare, iar decizia cu privire la schimbarea regimului o va lua ANP conform unor proceduri și criterii clar stabilite. Condamnații la detențiune pe viață, plasați în regim semiînchis, vor putea beneficia de deplasări în afara penitenciarului doar cu însoțire sau monitorizare electronică. Condamnații la detențiune pe viață, ce vor fi transferați în regim deschis, vor purta brățări electronice.

Pentru condamnaţii care, în virtutea funcţiilor ocupate anterior, pot fi ameninţaţi cu răzbunarea de ceilalţi condamnaţi, vor fi create sectoare separate în fiecare tip de regim.

După intrarea în vigoare a noului sistem de executare, evaluarea condamnaților care ispășesc în prezent pedeapsa în vederea schimbării regimului de executare se va efectua în funcție de termenul rămas a fi executat și necesitatea pregătirii de liberare condiționată. Altfel spus, comisia de schimbare a regimului va examina în mod prioritar deținuții care mai au 6 luni până la transmiterea în instanță a demersului de aplicare a liberării.

---

[28] Potrivit Recomandării Rec(2008)11 referitoare la Regulile europene pentru minorii care fac obiectul unor sancțiuni sau măsuri dispuse de organele judiciare, minori sunt considerate persoanele care nu au atins vârsta de 18 ani, iar tinerii sunt persoanele cu vârsta între 18-21 ani.
[29] Recomandarea Rec(2008)11 referitoare la Regulile europene pentru minorii care fac obiectul unor sancțiuni sau măsuri dispuse de organele judiciare, p. 59.3
[30] Recomandarea Rec(2003) 23, regula 7
[31] Ibidem, punctul 8

III. EXPERIENȚA ALTOR ȚĂRI

Analiza experienței altor țări relevă existența unui sistem de clasificare a condamnaților în toate țările, iar, în privința deciziei de stabilire a regimului de executare, în Europa există mai multe modele[32]:

Modele	Descrierea succintă a procedurii
Decizia instanței de judecată	Stabilirea regimului de executare a pedepselor privative de libertate de către instanța de judecată are loc în temeiul prevederilor legislației execuțional-penale (de ex: Slovenia, Slovacia, Lituania).
Decizia administrației penitenciarelor	Stabilirea regimului de executare a pedepselor privative de libertate de către sistemul penitenciar are loc în baza evaluării condamnatului, de exemplu: ✓ decizia este luată de către Serviciul Corecțional sau Administrația Penitenciarelor (Suedia, Norvegia, Letonia, Scoția, Irlanda de Nord, Austria, Danemarca, Olanda); o în Danemarca judecătorul poate înainta recomandări, dar acestea nu au caracter obligatoriu); ✓ categorisirea inițială este efectuată de către un Centru de evaluare sau personal specializat (Finlanda, Spania, Germania, UK: Anglia); o în Spania decizia o ia Penitenciarul, iar judecătorul de supraveghere controlează aplicarea măsurilor de regim.
Model mixt	Stabilirea regimului de executare a pedepselor privative de libertate în format mixt: ✓ instanța decide tipul penitenciarului (de maximă siguranță sau general/ordinar), iar administrația penitenciară decide între nivelele de siguranță în interiorul regimului/tipului ordinar (Cehia); ✓ instanța de judecată decide regimul inițial în care va fi executat o fracțiune din pedeapsă minimă conform prevederilor legislației execuțional-penale, iar trecerea ulterioară de la un regim la altul este decisă de către comisia penitenciarului, prezidată de judecătorul delegat (România).

În ceea ce privește criteriile luate în considerare la categorisirea deținuților, practica europeană variază.
Astfel, în Austria, se iau în calcul următoarele: durata pedepsei, natura/tipul infracțiunii, cerințele de securitate, nevoia de tratament (nevoi educaționale, tratarea comportamentului violent și a celui adictiv, nevoi medicale, etc) și, dacă este posibil, proximitatea față de locul de trai sau locul în care persoana urmează a se libera din detenție (locul de trai post liberare).

În Cehia, tipul de penitenciar în care urmează a fi executată pedeapsa se stabilește în baza recidivei și gravității infracțiunii.

În Letonia, Directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor decide asupra plasării persoanei condamnate în baza criteriilor medicale, de securitate și de prevenire a criminalității.

[32] Chestionarul repartizat de către EuroPris în rândul țărilor membre. https://www.europris.org/ Versiunea integrală în limba engleză poate fi consultată la solicitare.

IV. SCHIMBĂRI LA NIVEL DE PROCEDURI ȘI PRECONDIȚII PENTRU IMPLEMENTARE

Sistemul progresiv de executare presupune implementarea unui șir de **practici inovatorii**, cum ar fi:

- ✓ instituirea unei unități specializate în evaluarea riscului;
- ✓ consolidarea importanței Planului individual de executare a pedepsei;
- ✓ descentralizarea mai multor decizii la nivelul instituției penitenciare;
- ✓ eficientizarea proceselor, digitalizarea dosarului personal și a fluxului de documente;
- ✓ introducerea unei remunerări zilnice pentru ocupare[33];
- ✓ instituirea centrelor de reintegrare pentru o reinserție socială post-detenție mai sigură.

Ajustări necesare la nivelul **infrastructurii** și condițiilor de detenție:

- având în vedere necesitatea separării stricte între regimuri, ANP și penitenciarele vor planifica achiziționarea utilajelor și echipamentelor pentru încuierea și separarea sectoarelor (de ex. lăcăți, încuietori la fiecare etaj în regimul închis);
- amenajarea, în mod prioritar, a atelierelor de muncă pentru toți condamnații din regimul semiînchis (estimativ, va fi necesară crearea locurilor de muncă pentru cel puțin 35% din numărul total de condamnați, ceea ce reprezintă dublu față de nivelul de încadrare în muncă în prezent);
- asigurarea convorbirilor telefonice prin intermediul sistemului automatizat de evidență;
- amenjarea spațiilor pentru luarea mesei diferențiat după regimuri (distribuirea hranei în celulă sau sector pentru regimul închis; luarea mesei în comun la regimul semiînchis; și amenjarea bucătăriilor pentru prepararea mâncării în mod independent la regim deschis);
- amenjarea, la necesitate, a dușurilor separate în celulă sau pe etaj, la regim închis;
- reabilitarea/amenajarea spațiilor pentru regimul deschis pentru o capacitate de 100 de locuri în 2023-2024, și suplimentar 500 de locuri până în 2025.

La nivelul organizării **personalului**, raportul angajați-deținuți se va diferenția după regimuri și categoria penitenciarului:

- o în regimul închis va fi necesar un raport de 1:1,5 (unui angajat trebuie să îi revină 1,5 persoane private de libertate);
- o în regimul semiînchis, un raport de 1:3 (trei deținuți la 1 angajat);
- o în regimul deschis, un raport de 1:10;
- o în centrele de detenție pentru minori și tineri, un raport de 1:1, iar ponderea angajaților cu studii în științe sociale, psihologice, pedagogice trebuie să constituie 45% din numărul total de angajați.

Ajustările menționate mai sus vor fi reflectate calendaristic într-un plan de măsuri pentru implementarea regimurilor progresive.

V. CONCLUZIE: AVANTAJELE SISTEMULUI PROGRESIV DE EXECUTARE A PEDEPSELOR

Între sistemul actual rigid și sistemele unde Administrația Penitenciarelor are discreție totală în stabilirea și schimbarea regimurilor, în concept se propune un **model mixt** de executare a pedepselor privative de libertate. Regimul se propune a fi stabilit inițial în baza termenului de pedeapsă, cu excepția cazurilor când, pentru cei condamnați la termen lungi, unitatea de evaluare recomandă un

[33] Se propune instituirea unei remunerări identice pentru toate activitățile de muncă și pentru participarea la instruiri conform R(89)12, adoptată la 13 octombrie 1989 Educația în Penitenciar 18 (Cap. III); Suma va fi stabilită prin analiza comparată a țărilor care implementează un astfel de sistem (Germania, Suedia, Norvegia).

alt regim. Evaluarea progresului persoanei condamnate în executarea Planului individual de executare a pedepsei se propune a avea loc anual, însă, pentru avansarea în următorul regim, comisia de schimbare a regimului va evalua condamnatul după mai multe criterii stabilite în legislație.

Avantajele sistemului progresiv de executare a pedepselor privative de libertate față de actualul sistem pot fi rezumate la:

- → alinierea prevederilor legislației naționale la recomandările europene;
- → individualizarea mai bună a executării pedepsei privative de libertate;
- → instituirea unui sistem de clasificare a condamnaților bazat pe riscuri și nevoi;
- → atingerea scopului pedepsei penale;
- → diferențierea strictă și clară între regimuri;
- → pregătirea de eliberare prin lărgirea graduală a responsabilităților impuse deținuților;
- → motivarea deținuților de a-și schimba comportamentul și de a participa la activități;
- → detenția privită ca un mijloc de resocializare și însușire a noilor abilități;
- → fundamentarea mai bună a deciziilor privind liberarea condiționată;
- → gestionarea mai flexibilă a populației penitenciare va permite reducerea suprapopulării.

În concluzie, regimurile progresive de detenție constituie o componentă esențială a procesului de executarea a pedepsei, axat pe evaluarea persoanei, individualizarea măsurilor de executare și pregătirea pentru eliberare și reintegrare socială.

Conceptul formulează raționamentul și viziunea modelului de regimuri progresive propus. Acesta are drept scop ghidarea grupului de lucru în procesul de elaborare. Unele aspecte descrise mai sus ar putea suferi modificări sau reformulări în urma procesului de elaborare, consultare și avizare a proiectului de lege pentru modificarea actelor normative.